

Az orosz külpolitika változó tendenciái a 18-19. században/

Újkori egyetemes történelem forrásismerete és kutatási módszerei

Tematika

Tantárgykód: BTTR4101DMA/BTTR360OMA

Kurzus helyszíne, időpontja: Sz. 8.00–10.00, XII.

Kurzus típusa: Speciálkollégium/Szeminárium (Elmélet/Gyakorlat)

1. Oroszország nemzetközi kapcsolatainak rendszere a 17. században

Források:

- III/11.1. A Szibériai Kánság meghódítása. In: In: Az újkori orosz történelem forrásai. 18. század. Szerk. Szili Sándor. Budapest, Pannonica, 2005.
- III/11.2. Utasítás az első jakutszki vajdának, Pjotr Petrovics Govolinnak. In: Uo.
- III/11. 3. A moszkvai „országgyűlés” határozata Ukrajna inkorporálásáról. In: Uo.
- III/11. 4. Jelentés Albazin erődjének ostromáról. In: Uo.
- III/11. 5. A nyercsinszki békeszerződés. In: Uo.

2. I. (Nagy) Péter külpolitikai koncepciója: a birodalommá válás kezdetei

Források:

- M. Heller: Az orosz birodalom születése. In: Az orosz kultúra Nyugat és Kelet között. Szöveggyűjtemény. Szerk. Szőke Katalin – Bagi Ibolya. Szeged, 2006.

3. Az európai konfliktusok viszonyrendszerében – osztrák örökösödési háború, hétéves háború, lengyel trónöröklési válságok

4. II. Katalin külpolitikája és Oroszország expanzív törekvései a 18. század utolsó harmadában

Források:

- III/14. A Zaporozsjei Szecs megszüntetése. In: Az újkori orosz történelem forrásai. 18. század. Szerk. Filippov Szergej. Budapest, Pannonica, 2006.
- III/20. A forradalmi Franciaországgal való kapcsolatok megszakítása. In: Uo.
- III/25. Adam Czartoryski visszaemlékezései I. Pálról. In: Uo.

5. I. Sándor és az európai béke koncepciója

Források:

- I/9. Siskov tengernagy feljegyzései a franciák elleni háború kezdetéről. In: Az újkori orosz történelem forrásai. 19. század. Szerk. Filippov Szergej. Budapest, Pannonica, 2007.
- I/10. M. I. Kutuzov jelentése I. Sándornak Moszkva kiürítésének okairól. In: Uo.
- I/11. A franciák Moszkvában és a visszavonulás kezdete. In: Uo.
- I/12. Bourgone strázsamester emlékezései Napóleon oroszországi hadjáratáról. In: Uo.
- I/13. N. I. Lorer visszaemlékezései Párizs elfoglalásáról. In: Uo.
- I/14. A Lengyel Királyság alkotmánya. In: Uo.
- I/15. A Szent Szövetség. In: Uo.
- Az orosz cár amilyennek a költő látta, 1823. In: Egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Szerk. Diószegi István. Budapest, Korona Kiadó, 2001.

6. Az európai és a keleti ügyek kezelésének módozatai I. Miklós politikai gondolkodásmódjában 1825-1853 között

Források:

- 46. Lengyel újság a forradalomról, 1831. Egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Szerk. Diószegi István. Budapest, Korona Kiadó, 2001.
- II/. Sz. Sz. Uvarov levele I. Miklósnak.
- II/13. I. Miklós cár levelei I. F. Paszkevics tábornagynak.
- A magyar háború szerencsés befejezéséről szóló cári kiáltvány, 1849. In. Egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Szerk. Diószegi István. Budapest, Korona Kiadó, 2001.
- II. Sz. M. Szolovjov I. Miklósról.
- Marquis de Custin: Oroszországi levelek. Oroszország 1839-ben. In: In: Az orosz kultúra Nyugat és Kelet között. Szöveggyűjtemény. Szerk. Szőke Katalin – Bagi Ibolya. Szeged, 2006. <https://mek.oszk.hu/05500/05541/05541.pdf>

7. A krími háború és az orosz modernizáció problémaköre; a birodalmi külpolitika átalakulása 1853-1871 között

Források:

- Miklós uralmának utolsó évei, 1850-1855. In: Egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Szerk. Diószegi István. Budapest, Korona Kiadó, 2001.
- A párizsi szerződés, 1856. In: Uo.
- Az orosz gyarmatosítás programja Közép-Ázsiában, 1866. In: Uo.

8. A Balkán-probléma és a keleti kérdés utolsó szakaszai; a balkáni kisállamok és a szentpétervári politika irányvonalai (1856-1913)

Források:

9. Új hatalmak a nemzetközi küzdőtéren – új erővonalak a külpolitikában. Oroszország a szövetségi rendszerekben (1871-1913)

Források:

- A három császár szövetsége, 1873. június 6. In: Egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Szerk. Diószegi István. Budapest, Korona Kiadó, 2001.
- A francia-orosz szövetség, 1891-1894
- Az angol-francia egyezmény, 1904. április 8.
- Az angol-orosz egyezmény, 1907. augusztus 18.
- A szarajevói válság és a világháború kirobbanása. Burián István naplójegyzetei, 1914. In: Uo.

Fogadóóra: Hétfő, 14.00–16.00 (Főépület, IV. emelet 403/1-es iroda)

Elérhetőségek: schrek.katalin@arts.unideb.hu

Debrecen, 2020. szeptember 7.

Dr. Schrek Katalin

Forrás és szakirodalom

Monográfiák

1. Balanyi György: A Balkán-probléma fejlődése a párizsi kongresszustól a világháború kitöréséig, Bp., 1920.
2. A Balkán és a keleti kérdés a nagyhatalmi politikában, Bp., 2005.
3. A Balkán-háborúk és a nagyhatalmak, Bp., 1999.
4. A "pétervári Oroszország" története: válogatott szövegek az újkori orosz történelem tanulmányozásához. (Szerk.) Bebesi György. Pécs, Illyés Gyula Pedagógiai Főiskola, 1997.
5. Bebesi György: A roskatag kolosszus bukása: Oroszország története a 19. században, 1801-1914. Pécs, PTE BTK MOSZT, 2011.
6. Bodnár Erzsébet: A keleti kérdés és a Balkán az orosz külpolitikában a 19. század első felében, Bp., 2008.
7. Czövek István: Kelet diplomatája A. M. Gorcsakov, Nyíregyháza, 1996.
8. Czövek István: Oroszország külpolitikája II. Sándor korában, Nyíregyháza, 1997.
9. Demeter Gábor: Kisállami törekvések és nagyhatalmi érdekek a Balkán-háborúk idején (1912-1913), Bp., 2007.
10. Diószegi István: A hatalmi politika másfél évszázada, Bp., 1997.
11. Font-Szvák-Niederhauser-Krausz: Oroszország története, Bp., 1997.
12. Gyóni Gábor: A történelmi Oroszország népei: adattár. Budapest, Russica Pannonica, 2011.
13. Grimsted, Patricia Kennedy: The Foreign Ministers of Alexander I. Political Attitudes and Th Conduct of Russian Diplomacy, 1801-1825. Berkely, University of California, 1969.
14. Hartley, Janet M.: Alexander I. New York, Adison Wesley Longman, 1994.
15. Heller, Mihail: Oroszország története, Bp., 1996.
16. Jelavich, B.: A Balkán története. I. Bp., 1996.
17. Jelavich, Barbara: Russia's Balkan Entanglements. 1806-1914. Cambridge, Cambridge University Press, 1991.
18. Jelavich, Barbara - Charles: The Establishment of the Balkan National States, 1804-1920. Washington, University of Washington Press, 1977.
19. Kissinger, H.: Diplomácia, Bp., 1996.
20. Imperiology: from empirical knowledge to discussing the Russian Empire. (Ed.) Kimitaka Matsuzato. Sapporo: Slavic Research Center Hokkaido University, 2007.
21. Ormos Mária – Majoros István: Európa a nemzetközi küzdőtéren, Bp., 1999.
22. Palotás Emil: A Balkán-kérdés az orosz diplomáciában a 19. század végén, Bp., 1972.
23. Sashalmi Endre: Oroszország gazdasága a 15-18. században. Pécs, Janus Pannonius Tudományegyetem, 1995.
24. Szaharov, Andrej: Az orosz történelem új terminológiája. Budapest, Magyar Ruszisztikai Intézet, 2000.

25. Az orosz történelem egyetemessége és különössége. (Szerk.) Krausz Tamás – Szvák Gyula. Budapest, Eötvös Lóránt Tudományegyetem. Állam- és Jogtud. Kar Tud. Szoc. Tanszék, 1982.
26. Szvák Gyula: Oroszország helye Euráziában: historiográfiai tanulmányok, 1999-2006. Budapest, Pannonica, 2006.
27. 19. századi egyetemes történet. Szerk.: Vadász Sándor, Bp., 1998

Tanulmányok

1. Bebesi György, Spannenberger Norbert: A cári Oroszország balkáni törekvései és a pánszláv eszme a 19. században. In: Ablak a Balkánra. (Szerk.) Schuller B. Pécs: Apolló Kulturális Egyesület, 2003. pp. 15-31.
2. Bodnár Erzsébet: Oroszország déli törekvései és a fekete-tengeri szorosok problémája (1700-1774). In: Két világ kutatója. Urbán Aladár 80 éves. 2009. 35-45. pp.
3. Bondár Erzsébet: Orosz-osztrák együttműködés és vetélkedés a keleti kérdésben a 18. században és a 19. század első felében. In: A keleti kérdés és a Balkán az orosz külpolitikában a 19. század első felében. Budapest, 2008. 53-73. pp.
4. Bodnár Erzsébet: A keleti (krími) háború (1853-1856). Előzmények és diplomáciai csatározások. In: Oroszország a 18-19. században, Bp., 2000. 117-135.
5. Limes, 2000. 12. évf. 2-3.: Balkán szám.
6. Crawley, C. W.: Anglo-Russian Relations 1815-40. Cambridge Historical Journal, Vol. 3., No. 1., 1929. pp. 47-73.
7. Davison, Roderick H.: "Russian Skill and Turkish Imbecility". The Treaty of Kuchuk Kainardji Reconsidered. Slavic Review, Vol. 35, No. 3. 1976. pp. 463-483.
8. Deák András: Európa és Oroszország: A[z] orosz civilizációs tudat kialakulása. Budapest, Teleki László Intézet Külpolitikai Tanulmányok Központja, 2002.
9. Kozári Mónika: A keleti válság és a nagyhatalmak balkáni célkitűzései (1875-1877). Történelmi Szemle, 1987-1988. 3. 318-329.
10. Majoros István: Egy szövetség anatómiája (Francia-orosz kapcsolatok, 1887-1914). Világtörténet, 1989. tavasz, 23-36.
11. Ránki György: Oroszország gazdasági fejlődése 1861-1917. Századok, 1984. 3. 433-485.
12. Sashalmi Endre: Az orosz Balkán-politika vallási gyökerei: a nyikonyi reformoktól a kücsük-kajnardzsi békéig (1774). In: Állam, hatalom, ideológia: tanulmányok az orosz történelem sajátosságairól. Szerk.: Font Márta – Sashalmi Endre. Budapest, Pannonica Kiadó, 2007.